

زیارت آیا پیشینه تاریخی دارد؟

۱۱ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۰۰

بدون تردید بشر دلایل فراوانی برای سفرهای زیارتی دارد، چنانکه بعضی از آنها مربوط به عواطف انسانی است، برخی مربوط به عبرت آموزی از سرگذشت دیگران و بعضی هم پاسخ به خواسته های درونی و نیازهای روحی و روانی انسان است.

زیارت در اسلام تاریخی دیرین دارد، زیرا پایه‌گذار زیارت قبور مسلمین پیامبر (ص) می باشد، که شرح آن در کتابهای سیره و حدیث آمده است. زیارت حضرت رسول (ص) که به انگیزه فطری و کشش قلبی از مدفن مادر گرامیشان - آمنه بنت وهب - انجام گرفته است یکی از نمونه های زیارت است. محمد بن سعد در الطبقات الکبری آن چنین نقل کرده است که در واقعه حُدَیبِیّه [سال ششم هجری] پیامبر بر سر قبر آمنه رفت و بر آن گریست و به مرمت و بازسازی آن پرداخت. همچنین پس از حجةالوداع به زیارت قبر آمنه شتافت و با تجدید خاطرات کودکی و یتیمی در آنجا گریست. همچنین از ابوهیریه روایت شده که پیامبر (ص) قبر مادرش را زیارت کرد، بعد گریست و فرمود: برای زیارت قبر وی از پروردگرم اجازه گرفتم، که به من اذن داده شد. پس شما نیز! قبرها را زیارت کنید زیرا مرگ را به یاد مآورد. نیز از عباد بن ابی صالح روایت شده که رسول خدا (ص) در ابتدای هر سال به زیارت قبور شهدا در احد مآ آمد و بدین عبارت آنان را زیارت مآ کرد: «سَلَامٌ عَلَیْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ». علاوه بر این از حضرت ابوجعفر [محمد بن علی بن الحسین (ع)] روایت شده که حضرت فاطمه (س) دختر رسول خدا (ص) قبر حمزه را زیارت مآ کرد و آن را مرمت و اصلاح می نمود و با سنگی بر آن نشان مآ گذاشت. یحیی بر این خبر مآ افزایش داد: بعد آنجا نماز مآ بخواند و دعا مآ کرد و مآ گریست، [این سیرهاش بود] تا زمانی که فوت کرد. حاکم نیز همین خبر را از قول حضرت علی (ع) نقل کرده اسن، با این تفاوت که: فاطمه (س) هر جمعه قبر عمویش حمزه را زیارت مآ کرد. یعنی روز زیارت در این خبر یادآوری شده است.

از جمله کسانی که برای زیارت پیامبر اکرم (ص) سفر کرده بلال بن رباح صحابی و مؤذن آن حضرت مآ باشد که ابن عساکر با سندی صحیح آن را نقل نموده و علتش را خوابی مآ داند که بلال دیده بود: او رسول خدا (ص) را در خواب دید که خطاب به وی فرمود: ای بلال! این جفا چیست؟ آیا وقت آن نرسیده که به دیدارم آیی؟ بلال ترسان و غمگین بیدار شد. بر مرکبش سوار گشت و از شام قصد مدینه کرد. چون به مرقد مطهر نبوی رسید، صورتش را بر قبر مآ مالید و مآ گریست و درد دل مآ کرد.

این شواهد مآ رساند که زیارت قبر درگذشتگان - بخصوص اولیای خدا و خویشاوندان - سنتی است دیرین که آغازگر آن پیامبر بزرگوار اسلام بوده و پس از ایشان دُخت گرامی و اصحاب بزرگوار حضرت از آن پیروی کرده‌اند و این سیره در زمان ائمه

معصومین و بعد بین علمای دین تا امروز همچنان معمول و رایج بوده است و کاری نو آیین از سوی شیعه نمیباشد. بلکه شیعه در زنده نگهداشتن این سنت و عمل بدان پیشی جسته، مخصوصاً که زیارت همچون مرثیه خوانی و عزاداری سبط رسول الله (ص) یعنی حسین بن علی (ع)، از عوامل ترویج و تقویت مذهب شیعه بوده است.

تاریخ گواه این امر است که زیارت امام حسین (ع) و یارانش در سالهای اولیه چنان شورانگیز و انقلابآفرین بود و اثری روشن در نشان دادن کفر و ستم امویان داشت که دستگاه حاکم چاره ای جز این ندید که از هجوم زائران به حائر حسینی جلوگیری نماید، بدین جهت دستور داد پیرامون کربلا موضعی تعبیه کردند و مأمورین غلاظ شداد به نگهبانی پرداختند تا از آمدن مردم مانع شوند. اما عشق حسینی و تشویق امام باقر و صادق (ع) به زیارت آن حضرت و تأثیر خاص خود شهدا چندان بود که شیعیان در پوشش تاریکی شب به زیارت میآوردند، با وجود این بعضی گرفتار میشدند و به شدیدترین شکلی مجازات میشدند. در چنین موقعیت و شرایطی است که معنی واقعی این حدیث حضرت صادق (ع) واضح میشود که چون ابن بکیر بیم خود را از سلطان و خبرگزاران جاسوس و دژبانان مرزی اعلام می دارد به او میفرماید: ابن بکیر! آیا دوست نداری که خدا ترا در راه ما بیمناک ببیند؟ آیا نمیدانی هر آن کس که به خاطر ما ترس را پذیرا شود خدا او را در سایه عرش خود پناه دهد و هم سخنش در زیر عرش الهی حسین (ع) باشد و خدا او را از هراس و ناراحتی لهای روز رستاخیز پناه دهد.

از سال ۶۱ که شهادت ابوالفضل العباس (ع) و اصحابش واقع شد تا سال ۱۳۲ که انقراض حکومت ننگین و ظلمآلود بنامیه است، به مدت ۷۱ سال با زوآر آن حضرت بسیار بدرفتاری میشد و به صورتهای مختلف موانعی برایشان ایجاد میکردند، با وجود این ایمان و عقیده مسلمین و ترغیب ائمه شیعه به زیارت سید شهیدان و بیان اهمیت و ثواب آن انگیزه‌هایی بود که سنت زیارت -بخصوص زیارت سیدالشهدا (ع)- را بین شیعه برقرار و پایدار داشت و شیفتگانش پیاده و شبانه، پنهان و خائفانه به شوق دیدار حائر حسینی تنها و دسته جمعی حرکت میکردند و زیارت حقیقی را که ارتباط قلبی با امام و پیروی عملی از امام است انجام میدادند.

منابع:

۱- علامه مجلسی، بحار الأنوار، ج ۱۰: ۴۴۱.

۲- صحیح مسلم بشرح النووی، ج ۴: ۴۶.

۳- وفاء الوفا، بأخبار دارالمصطفی ج ۳: ۹۳۲.

۴- علامه امینی، الغدير ج ۵: ۱۴۷.

٥- ياقوت حموى، معجم البلدان ج ٣: ٢٠٣.

٦- ابن قولويه، كامل الزيارات ج ١٦: ١٢٦.

منبع: قدس آنلاين

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/٣٢١٤٤/تاريخي-پيشينه-آيا-زيارة/>